

عصر جدید

خوانش از مفاهیم و راهبردهای
بیانیۀ گام دوم

سید محمد مهدی میرباقری

میرباقری، سید محمد مهدی، ۱۳۲۰ -
عصر جدید: عنوانی از مفاهیم و راهبردهای «بیانیه گام دوم» / مؤلف سید محمد مهدی
میرباقری؛ تدوین و بازنگر کارگروه تدوین حکمت و تدوین و ویرایش: حسن نوروزی
قم: تمدن نوین اسلامی، ۱۳۹۸
ص. قیفا -- شابک: ۶-۱۰-۶۲۷-۶۲۲-۹۷۸
خامنه‌ای، سید علی؛ رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - دیدگاه درباره انقلاب اسلامی
کار گروه تدوین حکمت
۹۵۵/۰۸۲۲-۵۸۳۳۷۹۹ DSR1۳۹۲/۱۳۹۸

عصر جدید

کتابی از مفاهیم و راهبردهای «بیانیه گام دوم»

■ تدوین و ویرایش: حسن نوروزی	■ سرپرست تدوین کارگروه حکمت
■ ناشر: تمدن نوین اسلامی	■ طراح جلد: علیرضا پوراک
■ جلد اول، پاییز ۹۸، ۱۱۰۰ نسخه	■ صفحه آرا: علی حزی
■ شابک: ۶-۱۰-۶۲۷-۶۲۲-۹۷۸	■ قیمت: ۱۸۰۰ ریال

نشانی: قم، بلوار غدیر، کوچه ۱۰، فرهنگستان علوم اسلامی
فروش: مرکز پخش تمدن نوین ۰۹۱۰۶۶۶۲۲۱۲
فروش مجازی: tamadon.novin.ir
Tadvineh.kmat@Iran.ir

فهرست اجمالی

- گفتار اول: «میراث گذشته انقلاب اسلامی» در بیانیه گام دوم ۱۵
- گفتار دوم: «استراتژی آینده انقلاب اسلامی» در بیانیه گام دوم ۷۷
- گفتار سوم: جایگاه استراتژیک بیانیه گام دوم و الزامات تحقق آن .. ۱۰۵
- گفتار چهارم: بیانیه گام دوم، مبنای ساماندهی «امت وسط» ۱۵۵
- پیوست: متن کامل «بیانیه گام دوم انقلاب» ۱۷۱

فهرست تفصیلی

درآمد	۱۱
گفتار اول: «میراث گذشته انقلاب اسلامی» در بیانیه گام دوم ...	۱۵
۱- جایگاه بیانیه گام دوم در بین اسناد راهبردی شیعه	۱۷
۲- تبیین مقیاس انقلاب اسلامی «در بیانیه گام دوم»	۲۱
۱-۲. انقلاب اسلامی فراتر از مبارزه با استبداد و استعمار	۲۱
۲-۲. تقابل انقلاب اسلامی و رنسانس، تقابل دوایدئولوژی	۲۴
۳- شاخص های ارزیابی انقلاب اسلامی «در بیانیه گام دوم»	۳۲
۱-۳. شاخص های اصلی: پیشروی در مرزهای تمدن رقیب	۳۳
۲-۳. شاخص های کلان در مقیاس داخلی	۳۵
۴- ظرفیت های انقلاب اسلامی در مواجهه با غرب	۵۹
۱-۴. رویش جوانان انقلابی و افول جریان غرب گرایی	۶۰
۲-۴. «مقاومت چهل ساله»، مهم ترین شاخص دین داری مردم ایران	۶۲
۳-۴. تفاوت «تمامیت خواهی» غرب با «هدایت گری» انقلاب اسلامی	۶۵

- ۴-۴. فتح قله های علمی غرب، مقدمه انحلال آن ها در تمدن اسلامی ۷۱
- گفتار دوم: «استراتژی آینده انقلاب اسلامی» در بیانیه گام دوم ۷۷
۱. دورویکرد در آسیب شناسی انقلاب اسلامی ۸۰
- ۱-۱. آسیب شناسی انفعالی با شاغول غرب گرایی و لیبرالیسم ۸۱
- ۱-۲. آسیب شناسی فعال با شاغول اسلام و انقلاب ۸۲
۲. رابطه «گام دوم انقلاب» با «مراحل پنج گانه تمدن سازی» ۸۶
۳. اصول اساسی در حرکت آینده انقلاب اسلامی ۹۲
- ۳-۱. «توجه به پدیده های نو» در کنار «پایبندی به ارزش ها» ۹۲
- ۳-۲. جمع بین «جوشش انقلابی» و «نظم اجتماعی» ۹۳
۴. استراتژی «استعاره و استحال» در خدمت نظریه «نظام انقلابی» ۹۵
- گفتار سوم: جایگاه استراتژیک بیانیه گام دوم و الزامات تحقق آن ۱۰۵
۱. مقایسه «بیانیه گام دوم» با اسناد ملی و بین المللی ۱۰۸
- ۱-۱. مقایسه بیانیه گام دوم با استراتژی امنیت ملی آمریکا ۱۰۸
- ۱-۲. مقایسه بیانیه گام دوم با کتاب تنبیه الأثم و تنزیه المله ۱۱۷
- ۱-۳. بیانیه گام دوم، معدّل روشن فکری ۱۲۰
- ۱-۴. نگاه به بیانیه گام دوم از منظر فقه حکمرانی ۱۲۲
۲. الزامات خوانش صحیح بیانیه گام دوم (نه تقلیل به تحریف) ۱۲۴
- ۲-۱. فهم زمینه ها و شرایط صدور بیانیه ۱۲۴
- ۲-۲. توجه به منطق و مقیاس بیانیه ۱۲۵
- ۲-۳. استخراج مبانی و تئوری های پیشینی بیانیه ۱۲۷
- ۲-۴. تفاوت «نظریه نظام انقلابی» با «غرب پذیری» و «استعجال» .. ۱۳۲
۳. مأموریت جوانان در گام دوم انقلاب اسلامی ۱۳۶
- ۳-۱. علت مخاطب بیانیه گام دوم با جوانان ۱۳۶

- ۳-۲. بیانیه گام دوم، مبنای ائتلاف طیف‌های مختلف جوانان ۱۳۹... ۱۳۹
- ۳-۳. ظرفیت نسل جوان در ایجاد زیرساخت‌های «دولت اسلامی» ۱۴۰... ۱۴۰
۴. رویکرد «بیانیه گام دوم» در تحلیل آسیب‌ها و پیشرفت‌ها ۱۴۲..... ۱۴۲
- ۴-۱. تفاوت شاخص‌های «پیشرفت اسلامی» و «توسعه غربی» ۱۴۳..... ۱۴۳
- ۴-۲. تصحیح خطاهای انقلاب با «شاغول دینی» نه «شاغول سکولار» ۱۴۷..... ۱۴۷
- ۴-۳. تصحیح جایگاه «علم و پژوهش» در بیانیه گام دوم ۱۴۹..... ۱۴۹
- گفتار چهارم: بیانیه گام دوم، مبنای ساماندهی «امت وسط» ۱۵۵..... ۱۵۵
۱. بیانیه گام دوم، پاسخی به مسئله مستحذنه دوران ما ۱۵۷..... ۱۵۷
- ۱-۱. نگاه به مسئله مستحذنه دوران ما ۱۵۷..... ۱۵۷
- ۱-۲. مسئله مستحذنه دوران ما از منظر بیانیه گام دوم ۱۵۹..... ۱۵۹
۲. نقش «امت وسط» در تحقق بیانیه گام دوم ۱۶۳..... ۱۶۳
- ۲-۱. «دولت اسلامی»، واسطه «تمام اسلامی» و «جامعه اسلامی» ۱۶۳.. ۱۶۳
- ۲-۲. نقش جوانان انقلابی در دولت‌سازی اسلامی ۱۶۶..... ۱۶۶
۳. بیانیه گام دوم، منشور فکری نسل جوان ۱۶۹..... ۱۶۹
- پیوست ۱۷۱..... ۱۷۱
- نمایه ۲۰۱..... ۲۰۱

درآمد

انقلاب اسلامی حرکتی بدیع و عظیم در جهت احیای دین و معنویت در مقیاس ملی و جهانی بود. این انقلاب نه ماهیت دموکراتیک و پارلمنتاریستی داشت و نه یک انقلاب سوسیالیستی بود که در قالب مبارزات مسلحانه سازماندهی شود، بلکه مجاهدتی اسلامی بود که با «شعارها و مطالبات الهی» و با «ساماندهی مردمی بر اساس فرهنگ اسلامی» محقق شد. اصلی‌ترین شاخصه این انقلاب بزرگ این است که می‌خواهد با پیوند «زندگی و بندگی»، دین را به عنوان عامل تأثیرگذار و الهام‌بخش و تعیین‌کننده، به فرایندهای اجتماعی وارد کند و جامعه و تمدن نوینی بسازد. شاید بخشی از مردم، در زمانی که پشت این پرچم مقدس صف کشیدند، به عمق و گستره این حرکت واقف نبودند، اما هرچه زمان گذشت و می‌گذرد، این موج بیشتر سربرمی‌آورد و گسترش و عمق و شتاب بیشتری پیدا می‌کند و قلوب ملت‌ها را بیش از پیش مجذوب خود می‌سازد. انقلاب اسلامی امروز به یک جنبش و خیزش فرامرزی و تمدنی

در مقابل تمدن مادی غرب تبدیل شده و معادلات قدرت را تغییر داده و در حال پیشروی به سوی قلّه‌ها و سنگرهای کلیدی جهان است. این انقلاب طلّیعه عصر روشنگری اسلامی است که مکتب، منطق و برنامه خود را دارد.

انقلاب اسلامی ایران در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به پیروزی رسید و در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ چهل سالگی را پشت سر نهاد و شکوفایی و سرزندگی و بلوغ اجتماعی خود را در معرض نمایش گذاشت. در چنین مقطع و مَطْلعی، رهبر حکیم انقلاب اسلامی، امام خمینه‌ای، با صدور «بیانیه گام دوم انقلاب» به «بازخوانی کارنامه و سرگذشت انقلاب اسلامی و برشماری فتوحات و افتخارات و برکات گذشته» و «تبیین آسیب‌ها و تهدیدها و ظرفیت‌های مختلف کنونی» و «طراحی استراتژی حرکت آینده انقلاب اسلامی و مأموریت‌های تمدنی جوانان» پرداختند. این بیانیه هویت و جوهر اعتقادی، فکری، فرهنگی و راهبردی انقلاب اسلامی را از زبان پرچم‌دار آن روایت می‌کند. شاید بتوان گفت که عصاره این پیام، تعیین تکلیف دوگانه «سازش با مقاومت» است؛ رسالت این پیام، اثبات و تبیین و تعمیق تئوری انقلابی‌گری و مقاومت است. این بیانیه ایده «مقاومت و پیشرفت» را بنیاد و تقویت می‌کند نه ایده «سازش و پیشرفت» را. «مقاومت»، هم بازدارندگی ایجاد می‌کند و هم سازندگی. بر اساس این بیانیه، مقاومت و ایستادگی چهل ساله تجربه موفق بوده است و لذا در چله دوم انقلاب هم باید آن را سرمشق خود قرار دهیم و هندسه و شبکه همین راهبرد معقول و حکیمانه را تکمیل کنیم.

این پیام استراتژیک که محتوایی جامع، منسجم و متوازن داشت، به سرعت در جان شیفتگان آرمان‌های انقلاب نشست و امید و نشاط انقلابی را به جوانان و نخبگان و مسئولان کشور تزریق کرد و به مثابه نقشه راه حرکت انقلاب اسلامی در چله دوم انقلاب، پذیرفته و تثبیت شد. بیانیه گام دوم حکمت‌نامه سیاسی انقلاب و سیاست‌نامه انقلاب اسلامی و میثاق‌نامه‌ای بین امام و امت است که حرکت راهبردی ملت ایران و جمهوری اسلامی در فرازونشیب‌های چهل سال آینده را ترسیم می‌کند.

در مدتی که این بیانیه صادر شده، تفسیرها و تحلیل‌های متعدد و زیادی از آن صورت گرفته است که هر کدام از آن‌ها در فهم دال و هسته مرکزی این بیانیه و اهداف جانبی آن اثرگذار بوده‌اند. آنچه در کتاب حاضر ملاحظه می‌کنید، تحلیل و خوانش استاد سید محمد مهدی میرباقری از مصامین و راهبردهای کلیدی بیانیه گام دوم است. استاد در این کتاب به چند سرفصل مهم پرداخته‌اند: (۱) تحلیل جایگاه این بیانیه و مقایسه آن با اسناد مشابه ملی و جهانی؛ (۲) الزامات تفسیر صحیح بیانیه گام دوم (به تحریر و نه تقلیل آن)؛ (۳) تبیین نوآوری‌های این بیانیه در زمینه «مقیاس انقلاب اسلامی (مقایسه انقلاب و رنسانس)»، «شاخص‌های ارزیابی موفقیت‌های انقلاب اسلامی (شاخص‌های توسعه، کلان، خرد)»، «تفاوت دورویکرد در آسیب‌شناسی انقلاب (آسیب‌شناسی فعال و آسیب‌شناسی منفعل)» و... (۴) تبیین «استراتژی تمدنی» سازگار با «نظریه نظام انقلابی»؛ (۵) نقش «امت وسط» (نسل جوان) در تحقق بیانیه گام دوم.

این کتاب بر محور چهار گفتار تحلیلی استاد میرباقری تنظیم و تدوین شده است: گفتار اول و دوم در مؤسسه آفاق حکمت (۱۳۹۷/۱۲/۹)، گفتار سوم در مصاحبه با پایگاه اطلاع‌رسانی «khamenei.ir» (۱۳۹۸/۱/۶)، و گفتار چهارم در جمع اعضای تشکل فراگیر گروه‌های تبلیغی کشور (۱۳۹۸/۶/۱). البته به فراخور محتوای سرفصل‌ها، نکات مهم و تکمیلی از چهار سخنرانی دیگر ایشان درباره بیانیه گام دوم نیز گزینش شد و در متن کتاب جانمایی شد (سخنرانی در جمع دانشگاهیان شاهرود، ۱۳۹۸/۲/۲۵، سخنرانی در دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۸/۳/۱۹، گفتار وکوی تحلیلی در شبکه افق، برنامه جهان‌آرا، ۱۳۸۹/۵/۹، سخنرانی در جمع دانشجویان در مؤسسه وسف، ۱۳۹۸/۶/۳). مستندات و نکاتی هم توسط تدوین‌گر محترم در پانوشته‌ها (در داخل قلاب) آورده شده است. در این جا لازم است از آقای حسن نوروزی که تدوین و ویرایش زبانی و صوری این کتاب را به عهده گرفتند، قدردانی کنیم.

امیدواریم این کتاب و سایر آثار منتشر شده در این زمینه، بتواند سهمی در تبیین و ترویج مفاهیم و گفتمان این بیانیه و پیگیری بایسته‌های گام دوم انقلاب ایفا کند و دست‌نامه‌ای باشد در خدمت جوانان بصیر و انقلابی، تا نگاه «بیانیه گام دوم» پیدا کنند و در تراز این بیانیه ظاهر شوند و مسیر تمدن‌سازی اسلامی را آگاهانه‌تر و پرشتاب‌تر پیمایند.

کارگروه تدوین حکمت

مهر ۱۳۹۸